

Chrześcijańska demokracja – współcześnie

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Partia Ludowa, *Programas electorales*, dostępny w internecie: pp.es [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: Europejska Partia Ludowa, *Nasza misja & wartości*, dostępny w internecie: eppgroup.eu [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: Duńska Partia Ludowa, *Ideologia*, dostępny w internecie: danskfolkeparti.dk [dostęp 3.03.2020 r.].

- Źródło: Konrad Ciesiołkiewicz, *Metoda chadecka – propozycja na trudne czasy?*, dostępny w internecie: klubjagiellonski.pl [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: Viktor Orbán, *Wolny Uniwersytet w Tusnádfürdő (Băile Tușnad) – wykład*, dostępny w internecie: orbanviktor.pl [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: Benon Gaziński, *Inspiracje chrześcijańskie w działalności Konrada Adenauera – współtwórcy powojennych Niemiec i dzisiejszej Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: cejsh.icm.edu.pl [dostęp 3.02.2021 r.].
- Źródło: Angela Merkel. Cytat za: Jacek Żakowski, *Zdziwienie i korzenie*, dostępny w internecie: wyborcza.pl [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: Rafael Caldera, *Co to jest chrześcijańska demokracja*, Warszawa 1990, s. 27.
- Źródło: Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna Niemiec, *Selbstverständnis der CDU*, dostępny w internecie: cdu.de [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: *Endgultiges Ergebnis der Bundestagswahl*, dostępny w internecie: bundeswahlleiter.de [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: *Nowy program CDU*, dostępny w internecie: dw.com [dostęp 3.03.2020 r.].
- Źródło: *Program Europejskiej Partii Ludowej*, dostępny w internecie: psl.pl [dostęp 3.03.2020 r.].

Chrześcijańska demokracja – współcześnie

Szczyt EPL, Sybin, maj 2019 r.

Źródło: European People's Party, licencja: CC BY 2.0.

Momentem przełomowym w rozwoju partii chrześcijańsko-demokratycznych jest II wojna światowa. Partie te odgrywały bardzo dużą rolę w systemach politycznych państw europejskich w okresie międzywojennym. Ich programy i działalność były ściśle związane z Kościołem katolickim i jego doktryną. II wojna światowa doprowadziła do zmian w świadomości społecznej i postrzeganiu roli Kościoła w życiu publicznym.

Dlatego też po II wojnie światowej partie chrześcijańsko-demokratyczne odrodziły się w większości państw europejskich, ale jako ugrupowania nowe. Partie przedwojenne nie kontynuowały swoich działań. Innym wyznacznikiem współczesnej chadecji jest odejście od wyraźnych związków z Kościołem i religią katolicką. Współczesne partie chrześcijańsko-demokratyczne przyjmują w swojej doktrynie szerszy, międzywyznaniowy czy wręcz bezwyznaniowy charakter.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz cele działania współczesnych partii chrześcijańsko-demokratycznych.
- Sklasyfikujesz partie chadeckie na osi lewica-prawica.
- Przeanalizujesz znaczenie partii chadeckich dla funkcjonowania współczesnych państw europejskich.

Dla zainteresowanych

**Chrześcijańska
demokracja**

**Chrześcijańska
demokracja – geneza**

**Chrześcijańska
demokracja – przykład**

Założenia współczesnej chadecji

Idee współczesnej chadecji opierają się na wartościach chrześcijańskich. To na nich zbudowane są poglądy zwolenników partii dotyczące społeczeństwa, demokracji czy gospodarki. W samym centrum stawiana jest osoba ludzka, stworzona przez Boga na jego obraz i podobieństwo, wyposażona w wolność, świadomość i niezbywalne prawa. W tej myśli można odszukać charakterystyczną dla społecznej nauki Kościoła ideę [personalizmu](#). Zwolennicy doktryny wskazują, że tak widziany człowiek jest uczestnikiem większej wspólnoty, składającej się z mniejszych grup. Zaliczana jest do nich rodzina, społeczność lokalna, stowarzyszenia zawodowe i kulturalne, a także kościoły i związki wyznaniowe czy państwo. Z tego postrzegania wynikają dalsze poglądy partii chrześcijańsko-demokratycznych na demokrację czy solidaryzm społeczny, traktowany jako wyjście poza ramy solidarności klasowych i obejmujący całą wspólnotę polityczną. Może to być powodem częstego przyjmowania przez ugrupowania w tym charakterze nazwy – ludowa. W ich przypadku chodzi o szeroko rozumiany lud jako ogromną wspólnotę obejmującą państwa, a nawet wykraczającą poza jego granice. Lud będący wspólnotą międzynarodową połączoną wyznawaniem tych samych wartości. Jeden ze znaczących działaczy chadeckich, Rafael Caldera, tak to charakteryzuje:

((Rafael Caldera

Co to jest chrześcijańska demokracja

(...) demokracja, do której dążymy, to demokracja wspólnotowa. Nie akceptujemy demokracji indywidualistycznej. Przedmiotem akcji politycznej w naszym mniemaniu nie jest jednostka, ale wspólnota. Chcemy realizować prawdziwą ideę wspólnoty, natchnionej miłością i ożywionej przez solidarność. Chcemy, by państwo reprezentowało wspólnotę polityczną, oraz by była to również wspólnota ekonomiczna.

Źródło: Rafael Caldera, *Co to jest chrześcijańska demokracja*, Warszawa 1990, s. 27.

Po II wojnie światowej poglądy na gospodarkę zwolenników doktryny chadeckiej bazowały na idei społecznej gospodarki rynkowej, realizującej zasady wolności konkurencji i sprawiedliwości społecznej. W ich koncepcji występuje również możliwość ingerencji państwa w życie gospodarcze na zasadzie subsydiarności. Na przełomie XX i XXI w. ważnym elementem programów partii chadeckich są również kwestie ekologiczne i [zrównoważony rozwój](#).

Najważniejsze założenia programowe współczesnych partii chrześcijańsko-demokratycznych

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Współczesna doktryna chadecka wnosi do życia publicznego wartości chrześcijańskie, nie identyfikując ich z żadnym wyznaniem. Jej najważniejsze cechy to etyczne podstawy polityki, godność osoby ludzkiej, prymat dobra wspólnego i doskonalenie społeczeństw. Są to wartości uniwersalne, dlatego ugrupowania odwołujące się do tej doktryny mogą szukać poparcia wśród obywateli różnych wyznań i obywateli bezwyznaniowych.

Zastanów się, która z polskich partii politycznych ma w swoim programie idee chrześcijańsko-demokratyczne.

Niemcy

We współczesnych państwach europejskich partie chadeckie odwołują się w swoich programach do szerokich grup społecznych. Często zaliczane są do *partii typu catch all*. Dlatego też można odnaleźć partie o podobnym programie zaliczane do partii ludowych, zarówno w państwach, w których społeczeństwa są tradycyjnie katolickie, jak i tych, w których dominowały wyznania reformowane.

Jedną z najsilniejszych partii chadeckich w Europie jest **Niemiecka Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna**. CDU zostało założone w 1945 r. przez byłych

członków Partii Centrum, która z kolei została rozwiązana w 1933 r.

Logo Niemieckiej Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej

Źródło: dbenzhuser, domena publiczna.

Główne założenia programowe partii:

((Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna Niemiec

Selbstverständnis der CDU

1. Nasza partia została założona w 1945 r. przez ludzi, którzy chcieli kształtować przyszłość Niemiec za pomocą chrześcijańskiej, bezwyznaniowej Partii Ludowej. W tej nowej Partii Ludowej byli katolicy i protestanci chrześcijanie, konserwatyści, liberałowie i chrześcijańscy socjaliści, kobiety i mężczyźni z różnych regionów, ze wszystkich klas społecznych i tradycji demokratycznych naszej ojczyzny.
2. CDU Niemiec oznacza wolną i konstytucyjną demokrację, społeczną i ekologiczną gospodarkę rynkową, integrację Niemiec z zachodnią wspólnotą wartości, zjednoczeniem narodu i zjednoczeniem Europy.
3. CDU zawsze była stroną nowoczesnych, przyszłościowych koncepcji. Nasze pomysły z powodzeniem przyspieszyły powojenną odbudowę, mocno zakotwiczyły nasz kraj w Unii Europejskiej i NATO i uczyniły Niemcy kwitnącą społecznością. Jedną z naszych wielkich wizji politycznych spełniła się wraz ze zjednoczeniem Niemiec.
4. Kompasem i standardem naszej polityki są wartości chrześcijańskie. Na tej podstawie rozwijamy naszą społeczność w zmieniającym się świecie. Podążymy tą ścieżką z odwagą i dążymy, aby dać naszym dzieciom i wnukom szansę na ich przyszłość w XXI w.

Źródło: Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna Niemiec, *Selbstverständnis der CDU*, dostępny w internecie: [cdu.de](https://www.cdu.de) [dostęp 3.03.2020 r.].

Wskaż fragmenty programu CDU, które są spójne z ideami współczesnej chadecji.

Hiszpania

Partią chadecką, która wyrosła w tradycyjnie katolickim społeczeństwie, jest **Partia Ludowa w Hiszpanii**, której początki sięgają 1976 r. i która funkcjonuje pod obecną nazwą od 1989 r. Partia ta jest członkinią Europejskiej Partii Ludowej i wchodzi w skład grupy politycznej EPL w Parlamencie Europejskim. W 2019 r. w związku z brakiem porozumienia na hiszpańskiej scenie politycznej wybory parlamentarne odbyły się dwukrotnie przedterminowo (w kwietniu wskutek odrzucenia propozycji budżetu, w listopadzie z powodu braku kandydata na premiera posiadającego poparcie parlamentarnej większości). Członkowie Partii Ludowej przedstawili w nich następujące założenia programowe:

((Partia Ludowa

Programas electorales

Następne wybory będą decydujące dla Hiszpanii.

Przedstawiamy nasz program:

1. W obliczu secesjonizmu należy wykorzystać możliwości prawne, siłę państwa prawa i stosowanie mechanizmów konstytucyjnych.
2. Uważamy, że aby stworzyć miejsca pracy, które są pierwszą troską obywateli, należy obniżyć podatki, dlatego będziemy o to zabiegali. Nie będziemy rywalizować z partiami lewicowymi na hasła populistyczne.
3. Zadbamy o rozwój Narodowego systemu Ochrony Zdrowia i zwiększymy ilość bezpłatnych świadczeń dla obywateli.
4. Większa ilość miejsc pracy i więcej pracujących Hiszpanów to lepsze usługi publiczne. Dzięki naszej polityce będziemy wzmacniać sektor publiczny.
5. Wiemy, że przyszłość emerytur będzie jasna tylko wtedy, gdy sprostamy wyzwaniom demograficznym. I w tym celu rodziny muszą mieć swobodę i możliwość posiadania dzieci, bez hamowania kariery zawodowej.
6. Rodziny mają prawo wybrać, jakie wykształcenie chcą dla swoich

Logo Partii Ludowej w Hiszpanii

Źródło: Partido Popular, domena publiczna.

dzieci i czy jest ono wysokiej jakości.

7. Wierzimy w społeczeństwo, w którym wszyscy Hiszpanie są równi, niezależnie od tego, czy mieszkają w środowisku wiejskim lub miejskim. Gdzie transformacja cyfrowa nie jest opcją, ale rzeczywistością. Będziemy działać w kierunku włączenia wszystkich grup społecznych w zmiany cywilizacyjne.

8. Państwo, które stoi przed wyzwaniem imigracji, musi chronić swoje granice i wprowadzić uregulowania prawne związane z asymilacją migrantów.

Źródło: Partia Ludowa, *Programas electorales*, dostępny w internecie: pp.es [dostęp 3.03.2020 r.].

Dania

Partią wyrosłą na gruncie społeczeństwa protestanckiego jest powstała w 1995 r. **Partia Ludowa w Danii**. Jej program różni się od założeń innych europejskich chadeków. Jej członkowie są m.in. eurosceptyczni i mają bardzo antyimigrancki program.

((Duńska Partia Ludowa

Ideologia

Chcemy, aby kraj składał się z wolnych obywateli duńskich, którzy mieliby możliwość dbania o siebie i decydowania o sobie, ale państwo musi być jednocześnie zobowiązane do wspierania Duńczyków znajdujących się w trudnej sytuacji i do zapewnienia im bezpieczeństwa.

Chrześcijaństwo wprowadza wyraźne rozróżnienie między światem świata a światem wiary – rozróżnienie, które jest niezbędne dla rozwoju kraju – dla wolności, otwartości i rządów. Duńska Partia Ludowa chce, aby państwo wspierało kościół narodowy. Nie podważa to zwykłej wolności przekonań, której

Logo Partii Ludowej w Danii

Źródło: Dansk Folkeparti, domena publiczna.

jesteśmy zwolennikami – i jej obrońcami.

Cudzoziemcy powinni mieć możliwość przyjęcia do duńskiego społeczeństwa, ale tylko pod warunkiem, że nie zagrozi to bezpieczeństwu i rządowi.

Cudzoziemcy muszą, w ograniczonym zakresie, zgodnie ze specjalnymi przepisami i zgodnie z postanowieniami Konstytucji, móc uzyskać obywatelstwo duńskie.

Opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi jest zadaniem publicznym. Należy zapewnić tym grupom obywateli godne i bezpieczne życie na równych warunkach w całym kraju.

Opieka zdrowotna i opieka szpitalna muszą być na najwyższym poziomie, co do zasady muszą być publiczne i finansowane z podatków. Profilaktyczna opieka zdrowotna musi być traktowana priorytetowo.

Rozwój kraju musi odbywać się w interakcji z przyrodą i dlatego należy zachować ostrożność w związku z długoterminowymi konsekwencjami naszego stylu życia.

Źródło: Duńska Partia Ludowa, *Ideologia*, dostępny w internecie: danskfolkeparti.dk [dostęp 3.03.2020 r.].

Wskaż postulaty duńskiej Partii Ludowej odmienne od programu pozostałych ugrupowań.

Chadecja w Parlamencie Europejskim

Partie chrześcijańsko-demokratyczne reprezentowane są również jako jedna z grup politycznych w Parlamencie Europejskim.

Najważniejsze wartości, założonej w 1976

r. Europejskiej Partii Ludowej, to:

((Europejska Partia Ludowa

Nasza misja & wartości

1. Cenimy ludzką godność, wolność i odpowiedzialność, równość i sprawiedliwość, solidarność i pomocniczość. Uznajemy

Logo Europejskiej Partii Ludowej

Źródło: Europejska Partia Ludowa, licencja: CC BY-SA 4.0.

wartości judeochrześcijańskie za nasz fundament i zobowiązujemy się do obrony wolności religii na całym świecie.

2. Bronimy demokracji przedstawicielskiej, rozdziału władzy, praw człowieka i praworządności, przeciwstawiając się jakiejkolwiek formie totalitaryzmu, jakiejkolwiek z podstaw ideologicznych.

3. Opowiadamy się za sprawiedliwym społeczeństwem, które zapewnia równe szanse i chroni uzasadnione interesy przyszłych pokoleń. Opowiadamy się za społeczną gospodarką rynkową opartą na wolności, odpowiedzialności i uczciwości, która promuje prywatne przedsiębiorstwa, obejmuje dobrobyt gospodarczy i nie pozostawia nikogo w tyle.

4. Wierzymy w odpowiedzialne zarządzanie zasobami naturalnymi, które zapewnia spełnienie uzasadnionych potrzeb i poprawia warunki życia wszystkich, zapewniając jednocześnie zrównoważony rozwój, który chroni naszą planetę dla przyszłych pokoleń. Zachęcamy do stosowania nowych technologii oraz prowadzenia badań i innowacji mających na celu poprawę jakości życia.

Źródło: Europejska Partia Ludowa, *Nasza misja & wartości*, dostępny w internecie: eppgroup.eu [dostęp 3.03.2020 r.].

Zastanów się, w jakim stopniu program EPL odpowiada założeniom programowym poszczególnych partii.

Wybrani politycy chadeccy

Rafael Caldera (1916–2009) – wenezuelski polityk, dwukrotnie wybrany na urząd prezydenta w 1969 i 1994 r. Jeden z twórców konstytucji Wenezueli z 1961 r. Pionier chrześcijańskiego ruchu demokratycznego w Ameryce Południowej.

Źródło: Oficina Central de Información, licencja: CC BY-SA 4.0.

Angela Merkel (ur. 1954) – niemiecka fizyczka, polityczka, w latach 2000–2018 przewodnicząca Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej, od 2005 do 2021 r. kanclerz Niemiec (niem. Bundeskanzlerin). Posłanka do niemieckiego parlamentu (Bundestagu).

Źródło: Raimond Spekking, licencja: CC BY-SA 4.0.

Pablo Casado (ur. 1981) – hiszpański polityk i samorządowiec, parlamentarzysta, od 2018 r. przewodniczący Partii Ludowej

Źródło: PP Comunidad de Madrid, licencja: CC BY 2.0.

Kristian Thulesen Dahl (ur. 1969) – duński polityk, długoletni poseł do Folketingetu, przewodniczący Duńskiej Partii Ludowej

Źródło: Kim Futtrup Petersen, licencja: CC BY 3.0.

Słownik

demokracja nieliberalna

termin zaproponowany przez Farida Zakarię, amerykańskiego politologa; zgodnie z jego poglądami oznacza miękki autorytaryzm

kultura przewodnia

kultura narodowa, którą władze państwowe traktują jako dominującą w społeczeństwie i na jej podstawie kształtują normy społeczne i prawne

laicyzacja

proces polegający na zeświecczeniu instytucji i różnych przejawów życia społecznego, politycznego i kulturalnego oraz na uniezależnieniu ich od wpływów religii i kleru oraz rezygnacji jednostek z uczestnictwa w życiu wspólnot religijnych

partie *catch all*

partie polityczne, których celem jest zachęcenie do członkostwa i poparcie szerokiego spektrum obywateli

zrównoważony rozwój

sposób gospodarowania, w którym zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia nie zmniejszy szans zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń; w zrównoważonym rozwoju środowisko naturalne jest jego podstawą, gospodarka narzędziem, a dobrobyt społeczeństwa celem

personalizm

(z łac. *persona* – osoba); zgodnie z definicją słownikową jest to nurt współczesnej filozofii europejskiej akcentujący autonomiczną wartość osobowości w analizie rzeczywistości i bytu ludzkiego

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem i wykonaj ćwiczenie.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PczN0BI1D>

Jak pokonać ubóstwo?

Przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2009 roku Europejska Sieć Przeciwdziałania Ubóstwu przygotowała listę postulatów, o realizację których apelowała do przyszłych eurodeputowanych. Oto one:

10 postulatów, które powinny zostać spełnione, aby walka z ubóstwem znalazła się w centrum działań Unii Europejskiej

Uczynić spójność społeczną, walkę z ubóstwem i nierównościami oraz promocję globalnej sprawiedliwości wyraźnym priorytetem Unii Europejskiej i odrębnym filarem zintegrowanej, społecznej i trwałej Strategii Lizbońskiej po 2010 roku. Działania na rzecz uzdrowienia gospodarki powinny wpisywać się w realizację tego priorytetu.

Ustalić i monitorować realizację krajowych i europejskich celów redukcji ubóstwa i nierówności w ramach wyraźnej europejskiej strategii walki z ubóstwem. Strategia ta powinna obejmować określone metody eliminowania skrajnych postaci ubóstwa, jak również powinna być ukierunkowana na ubóstwo relatywne, w celu zapewnienia większej sprawiedliwości społecznej. Uzupełnieniem strategii powinno być zastosowanie wzmocnionej otwartej metody koordynacji w zakresie integracji społecznej i zabezpieczenia społecznego oraz rekomendacji Komisji Europejskiej dotyczących aktywnej integracji społecznej.

Ustalić kryteria aktywnego udziału w procesie decyzyjnym na poziomie krajowym i europejskim. Zagwarantować udział organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką ubóstwa, jak również udział osób dotkniętych ubóstwem w opracowaniu, implementacji i ewaluacji wszystkich programów mających wpływ na ubóstwo i marginalizację społeczną.

Przyspieszyć opracowanie europejskich ram ochrony wysokich standardów socjalnych, gwarantujących godne życie dla wszystkich. Ramowa dyrektywa dotycząca programu

wystarczającego dochodu minimalnego, jako uzupełnienie rekomendacji Komisji Europejskiej dotyczących aktywnej integracji społecznej, byłaby znaczącym krokiem na drodze do opracowania takich ram.

Zagwarantować powszechny dostęp do niedrogich usług wysokiej jakości, włączając w to usługi socjalne, edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe, usługi transportowe, opiekę nad dziećmi, dostęp do energii i wody. Szczegółowe aspekty usług użyteczności publicznej powinny być uwzględnione w prawie europejskim. Należy również dokonać analizy wpływu prywatyzacji i liberalizacji tych usług na spójność społeczną, ubóstwo i nierówności.

Umieścić na nowo w centrum Europejskiej Strategii na rzecz Zatrudnienia zobowiązanie do wspierania „przystoitego i jakościowego zatrudnienia” przez analizę przyczyn wzrostu liczby „ubogich osób pracujących” i korzyści wynikających z adekwatnych zarobków, jako podstawy zrównoważonego rozwoju. Zachęcać do tworzenia „zielonych i socjalnych stanowisk pracy”, które pozwoliłyby na walkę ze zmianami klimatycznymi, zwalczanie słabości rynku, wsparcie odnowy gospodarki i zapewnienie stabilnego i jakościowego zatrudnienia jak największej liczbie osób.

Wspierać gospodarkę społeczną i przedsiębiorczość społeczną, jako ważne źródła tworzenia integracyjnych miejsc pracy i formę konkretnej pomocy osobom najbardziej oddalonym od rynku pracy. Należy upewnić się, że ten cel figuruje w europejskich programach na rzecz zatrudnienia i jest ujęty w specjalnych celach funduszy strukturalnych.

Wzmocnić europejskie prawo antydyskryminacyjne, włączając w to przeciwdziałanie dyskryminacji o podłożu społecznym, i rozwijać lepsze systemy gwarantujące stosowanie istniejących przepisów, jak również promować proaktywne programy i metody walki z wszelkimi formami dyskryminacji.

Włączyć walkę z ubóstwem w główny nurt wszystkich polityk poprzez efektywne i społeczne zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron w oszacowanie jej wpływu społecznego. Sprawą nadrzędną powinno być oszacowanie wpływu polityki podatkowej w odniesieniu do akumulacji środków, ich dystrybucji i nierówności w tym zakresie. Po to, by obywatele mogli uzyskać poczucie rzeczywistego postępu, należy zdefiniować taki wskaźnik postępu społecznego, który nie ograniczałby się tylko do prostego pomiaru PKB, ale odnosił się do dobrostanu społecznego i środowiska.

Rok 2010 został ogłoszony Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym, europosłowie będą mogli odegrać pozytywną rolę ambasadorów Roku

oraz nadać walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym większy zasięg oddziaływania w pierwszych latach funkcjonowania nowych instytucji europejskich.

W odpowiedzi na te postulaty Europejska Partia Ludowa przygotowała swoją listę.

Główne postulaty Europejskiej Partii Ludowej:

Naszym głównym priorytetem jest tworzenie miejsc pracy. Tylko przy wysokim poziomie zatrudnienia będziemy mogli zagwarantować wszystkim dobrobyt i zapewnić przyszłość naszym systemom ochrony socjalnej. Uważamy za swój obowiązek dbanie o dobre warunki pracy oraz godne zaufania systemy ochrony socjalnej. Potrzebujemy również bardziej aktywnych sposobów zwiększania możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych.

Należy poprawić koordynację programów badawczych, a ogólne wydatki na badania i rozwój powinny zostać zwiększone do 3 procent PKB w 2010 roku i 4 procent w 2015 roku, aby poprawić pozycję Europy w dziedzinie badań i innowacji.

Osoby podejmujące decyzje polityczne we wszystkich państwach Unii Europejskiej powinny zająć się poprawą rentowności, systemów ochrony społecznej.

Ciężar funduszy emerytalnych powinien być rozłożony proporcjonalnie między pokolenia, aby zagwarantować solidarność międzypokoleniową.

Należy wprowadzić programy prorodzinne, zwiększające elastyczność obojga pracujących rodziców.

Należy zapewnić lepszą opiekę przedszkolną i politykę mieszkaniową oraz zachęcać do urlopów rodzicielskich oboje rodziców.

Należy zachęcać do elastycznej emerytury, a osoby chcące pracować powinny móc to robić nawet po przekroczeniu wieku emerytalnego.

Kształcenie ustawiczne jest szczególnie ważne, aby móc uporać się z wyzwaniami, związanymi ze zmianami technologicznymi.

Oprac. na odst.: 10 postulatów, które powinny zostać spełnione, aby walka z ubóstwem znalazła się w centrum działań UE oraz „Solidarność jest podstawą naszego społeczeństwa” – Europejska Partia Ludowa (EPP), „AntiPOVERTY. Magazine of the European Anti Poverty Network”, 2009, nr 129, s. 5–6.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Na podstawie informacji znalezionych w internecie rozstrzygnij, które postulaty EPL udało się zrealizować.

Ćwiczenie 2

Porównaj popularność partii chadeckich w państwach Europy Zachodniej i Środkowej.

Ćwiczenie 3

Zastanów się, czy laicyzacja społeczeństw wpłynęła na poparcie dla ugrupowań chrześcijańsko-demokratycznych.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż, co nie należy do założeń współczesnych chadeków.

☐

odrzućenie własności prywatnej

☐

gospodarka z elementami interwencjonizmu

☐

personalizm

☐

gospodarka centralnie planowana

☐

przekonanie, że jednostka najlepiej rozwija się sama

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Benon Gaziński

Inspiracje chrześcijańskie w działalności Konrada Adenauera – współtwórcy powojennych Niemiec i dzisiejszej Unii Europejskiej

(...) wywodząc z etyki chrześcijańskiej wymóg spełniania „służebnej” roli państwa wobec osoby ludzkiej. Stanowienie prawa przez aparat państwowy nie może wynikać jedynie z determinacji rządzących, gdyż są one ograniczane przez pewne wyższe wartości i zasady. „Państwo musi opierać się na Bogu – stwierdzał Adenauer – każdy w systemie państwowym ponosi odpowiedzialność we własnym sumieniu i przed Bogiem”.

Poszukiwał wartości bardziej trwałych niż konstrukcje polityczne, znajdując oparcie w wartościach religijnych. Dawał wyraz przeświadczeniu, iż fundamenty cywilizacyjne państw i narodów;

(...) opierają się na wspólnej podwalinie: duchu Greków, Rzymian oraz chrześcijaństwie. Różnorodność w tym, co swoiste, a mimo to wspólność w tym, co fundamentalne, stanowią najważniejsze rysy Europy”.

Źródło: Benon Gaziński, *Inspiracje chrześcijańskie w działalności Konrada Adenauera – współtwórcy powojennych Niemiec i dzisiejszej Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: cejsh.icm.edu.pl [dostęp 3.02.2021 r.].

Dokończ zdanie.

Zdaniem Konrada Adenauera sposób sprawowania rządów w państwach demokratycznych powinien...

☐

spełniać rolę służebną wobec obywatela i tworzyć warunki jego współuczestnictwa w sprawowaniu władzy.

- ☐ opierać się na normach i wartościach wynikających z judeochrześcijańskiej i antycznej tradycji Europy.
- ☐ być niezależny od wszelkich wartości i opierać się na woli politycznej.
- ☐ wprowadzać do prawa państwowego elementy prawa kanonicznego.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

“ Nowy program CDU

Nowy program partyjny niemieckich chrześcijańskich demokratów nosi tytuł: „Wolność i bezpieczeństwo – wartości podstawowe dla Niemiec”. Stanowi on modyfikację poprzedniego programu CDU z roku 1994. Kreśli między innymi bardziej nowoczesny obraz rodziny, odwołuje się do kontrowersyjnego pojęcia „kultury przewodniej”, postuluje wprowadzenie możliwości włączenia żołnierzy sił zbrojnych do akcji służących ochronie bezpieczeństwa wewnętrznego. W swoim nowym programie partyjnym CDU wypowiada się przeciwko pełnemu członkostwu Turcji w Unii Europejskiej oraz domaga się przedłużenia okresu eksploatacji elektrowni atomowych w kraju.

Źródło: *Nowy program CDU*, dostępny w internecie: dw.com [dostęp 3.03.2020 r.].

Zaznacz, które stwierdzenie jest prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W nowych założeniach programowych CDU wprowadza elementy ograniczające prawa imigrantów do realizowania własnych tradycji kulturowych.	☐	☐
W nowym programie CDU zakłada konieczność rozwoju społeczeństwa multikulturowego i poszerzenia praw imigrantów.	☐	☐
Zdaniem członków CDU konieczne jest wyznaczenie dłuższego okresu na transformację energetyczną Niemiec.	☐	☐
Zgodnie z założeniami programowymi niemieccy chadeacy promują tradycyjny model rodziny, ograniczając prawa osobom żyjącym w nieformalnych związkach.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Angela Merkel

Wiem, że jest lęk przed islamem. Ale jesteśmy partią, która ma w nazwie C (CDU – Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna). A ilu z was śpiewa jeszcze kolędy na Boże Narodzenie? Czy może śpiewacie tra la la albo coś w tym stylu? Ilu kolęd nauczymy nasze dzieci i wnuki? Kopiujmy nuty kolęd i zaprośmy kogoś, kto umie grać na flecie. Mówię to poważnie. Inaczej stracimy naszą chrześcijańską tradycję.

Źródło: Angela Merkel. Cytat za: Jacek Żakowski, *Zdziwienie i korzenie*, dostępny w internecie: wyborcza.pl [dostęp 3.03.2020 r.].

Dokończ zdanie.

Kanclerz Angela Merkel uważa, że na zagrożenie islamem należy zareagować przez...

- ☐ świadome kultywowanie tradycji chrześcijańskich przez Niemców.
- ☐ szukanie podobieństw między kulturą chrześcijańską i kulturą islamu i tworzenie eklektycznych norm społecznych i religijnych.
- ☐ przymusową asymilację religijną obywateli innego wyznania.
- ☐ ograniczenie liczby imigrantów z Bliskiego Wschodu i Afryki.

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi i wykonaj polecenia.

Źródło I

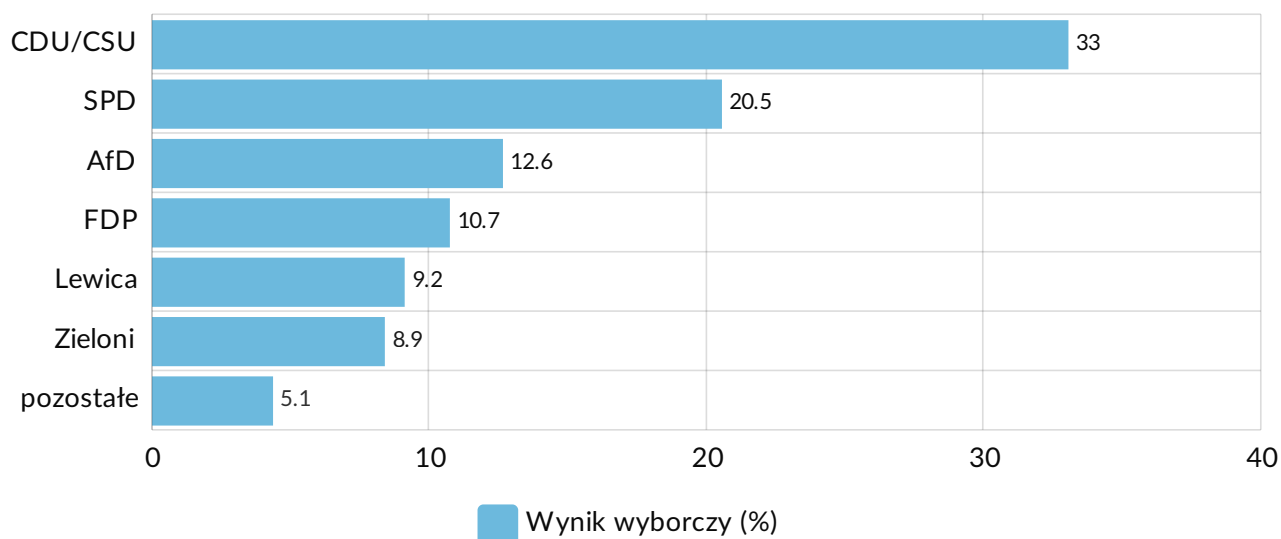
“ *Endgultiges Ergebnis der Bundestagswahl* ”

Wybory [w 2013 r. – dop. red.] po raz trzeci wygrała CDU/CSU, zdobywając 41,5%. Dotychczasowemu koalicjantowi partii chadeckich, liberalnej FDP, nie udało się przekroczyć 5-procentowego progu wyborczego. Z wynikiem 4,8% liberałowie nie dostali się do Bundestagu po raz pierwszy w historii RFN. Stosunkowo wysoki wynik zanotowała nowa lista AfD, ale też była bardzo blisko przekroczenia pułapu 5%, co FDP. Zarówno FDP, jak i AfD zdobyły bardzo podobne poparcie.

Źródło: *Endgultiges Ergebnis der Bundestagswahl*, dostępny w internecie: bundeswahlleiter.de [dostęp 3.03.2020 r.].

Źródło II

Wybory 2017 w Niemczech

Oprac. na podst.: Polska Agencja Prasowa, *Niemcy: ogłoszono oficjalne wyniki wyborów; wygrywa CDU/CSU z wynikiem 33%*, pap.pl [dostęp: 9.04.2021].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Oblicz, jak zmieniło się poparcie dla CDU w kolejnych elekcjach.

--

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

((Konrad Ciesiołkiewicz

Metoda chadecka – propozycja na trudne czasy?

Metoda ruchu chadeckiego, w najprostszym ujęciu, opiera się na kilku zasadach regulujących życie społeczne. Przypomnijmy najważniejsze z nich, na które wskazuje Kompendium Nauki Społecznej Kościoła.

Zasada dobra wspólnego rozumiana jest jako „suma tych warunków życia społecznego, które pozwalają bądź to grupom, bądź poszczególnym jego członkom pełniej i szybciej osiągnąć ich własną doskonałość”.

Zasada pomocniczości (subsydiarności) jest fundamentalna dla obywatelskiego zaangażowania i wzrastania demokracji, leżąca także u źródeł rozwoju samorządności. Oznacza, że wszystkie społeczności wyższego szczebla powinny przyjąć postawę pomocy i wspierania wobec najmniejszych społeczności nastawioną na ich rozwój i podmiotowość.

Zasada solidarności wynika z równości i ze społecznej natury człowieka oraz wzajemnych więzów niezbędnych do szczęśliwego istnienia bez względu na pochodzenie. Jest bezpośrednim uzupełnieniem zasady dobra wspólnego i pociąga „większą świadomość długu zaciągniętego przez ludzi wobec społeczeństwa, w które są włączeni”.

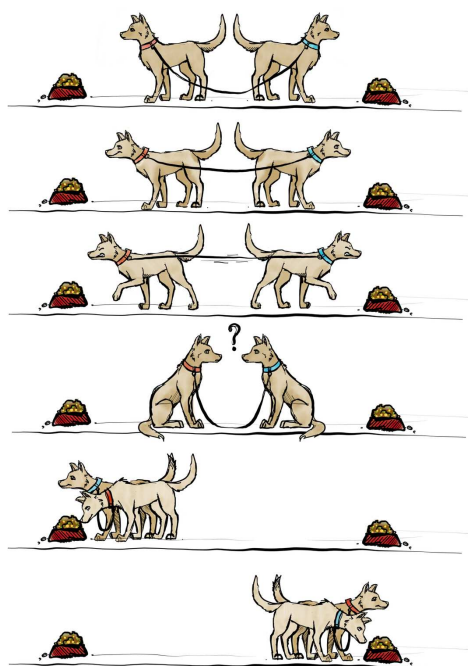
Źródło: Konrad Ciesiołkiewicz, *Metoda chadecka – propozycja na trudne czasy?*, dostępny w internecie: klubjagiellonski.pl [dostęp 3.03.2020 r.].

Wymień trzy zasady ruchu chadeckiego, które mogą wpłynąć na budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z ilustracją i wykonaj polecenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zaznacz, które stwierdzenie jest prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Ilustracja przedstawia charakterystyczną dla chadeków ideę indywidualizmu.	☐	☐
Na ilustracji przedstawiona jest zasada równości i społecznej natury człowieka, którą spotykamy w założeniach doktryny chrześcijańsko-demokratycznej.	☐	☐
Autor ilustracji zwraca uwagę na znaczenie zasady dobra wspólnego, która zdaniem chadeków, powinna charakteryzować społeczeństwa.	☐	☐
Ważnym elementem doktryny chadeckiej, widocznym na ilustracji, jest subsydiarność.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

“ Program Europejskiej Partii Ludowej

103. Ludzie są wolni, odpowiedzialni i współzależni, a zatem biorą udział w budowie i ulepszaniu społeczeństwa.

104. Wolność jest wpisana w naturę człowieka. Oznacza to, że każda osoba ma prawo i obowiązek ponoszenia pełnej odpowiedzialności za swoje czyny, a także współdzielenia odpowiedzialności za integralność tworzonego świata wobec swoich sąsiadów i Ziemi.

105. Postęp jest wynikiem wielu prób osiągnięcia dobra wspólnego różnymi drogami, metodą prób, błędów i dialogu. Człowiek, który jest z natury omylny, nie może od razu poznać prawdy. W związku z tym należy uznać za niemożliwe opracowanie, a tym bardziej wprowadzenie w życie, koncepcji społeczeństwa idealnego, wolnego od cierpień i konfliktów. Odrzucamy wszelkie formy totalitaryzmu opierające się na takim dążeniu. Każdy człowiek może posiadać i zmieniać własną koncepcję dobra, a także dążyć do jej wypracowania. Ustrój demokratyczny z równym szacunkiem i troską traktuje osoby mające odmienne koncepcje dobra, pod warunkiem że wyrażają je zgodnie z wartościami tolerancji i demokracji.

Źródło: *Program Europejskiej Partii Ludowej*, dostępny w internecie: psl.pl [dostęp 3.03.2020 r.].

Rozstrzygnij, czy w programie Europejskiej Partii Ludowej zawarte są zasady demokracji liberalnej.

Rozstrzygnięcie: tak ▼

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Wąsiel-Alberska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Chrześcijańska demokracja – współcześnie

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja.

Uczeń:

7) porównuje założenia myśli socjaldemokratycznej i katolickiej nauki społecznej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- przeanalizuje programy europejskich partii ludowych;
- scharakteryzuje działania partii we współczesnych państwach demokratycznych;
- oceni programy partii pod względem ich atrakcyjności dla wyborców.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- analiza źródła;
- odwrócona klasa.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

1. Na poprzedniej lekcji uczniowie podzieleni są na trzy-cztery grupy.
2. Każda z grup jako zadanie domowe dostaje znalezienie i przygotowanie informacji na temat programu politycznego jednej z partii chadeckich działającej w państwie europejskim. W materiałach opracowanych w formie krótkiej prezentacji multimedialnej powinny znaleźć się porównywalne zagadnienia zaproponowane przez nauczyciela.

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna

1. Zespoły przedstawiają przygotowane prezentacje.
2. Uczniowie sprawdzają w internecie poparcie partii chadeckich w państwach, o których przygotowali materiały.
3. Grupy prezentują wyniki swojej pracy i oceniają wysokość poparcia, odwołując się do założeń programowych partii.
4. Uczniowie poproszeni są o przedstawienie swojej oceny przez odwołanie się do poziomu życia i poziomu laicyzacji społeczeństw w poszczególnych państwach. Oceniają zbieżność danych.

Faza podsumowująca

1. Wybrane osoby, po jednej z każdej grupy, tworzą wspólny program europejskich partii ludowych, reprezentowanych w Parlamencie Europejskim. Sprawdzają zgodność swoich ustaleń z programem EPL.

2. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję na temat przyczyn wysokiego poparcie EPL w kolejnych wyborach do PE.

3. Wybrana osoba podsumowuje dyskusję.

Praca domowa:

Uczniowie poproszeni są o przygotowanie haseł wyborczych zachęcających do głosowania na partię ludową.

Wykonanie ćwiczeń z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

Benon Gaziński, *Inspiracje chrześcijańskie w działalności Konrada Adenauera – współtwórcy powojennych Niemiec i dzisiejszej Unii Europejskiej*, cejsh.icm.edu.

Konrad Ciesiołkiewicz, *Metoda chadecka – propozycja na trudne czasy?*, klubjagiellonski.pl.

Program Europejskiej Partii Ludowej, psl.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Audiobook może zostać wykorzystany jako podstawa do dyskusji.